

ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
СУМСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ЛІГА СТУДЕНТІВ АСОЦІАЦІЇ ПРАВНИКІВ УКРАЇНИ

**ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАБІЛЬНОСТІ ТА
БЕЗПЕКИ СУСПІЛЬСТВА**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 21–22 травня 2015 року)

Суми
Сумський державний університет
2015

ВИКОНАВЧЕ ПРОВАДЖЕННЯ ЯК СКЛАДОВА АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРОЦЕСУ

Івах Г. А.

Юридичний факультет, Сумський державний університет

Сьогодні в юридичній науці не існує єдиної думки щодо місця норм, якими врегульовано виконавче провадження, у системі права. З цього приводу існують три позиції (теорії). Одні автори розглядають виконавче провадження як складову частину цивільного і господарського процесів, обґрунтовуючи це тим, що всі ознаки цивільних процесуальних правовідносин властиві правовідносинам, що виникають при виконанні судових рішень [1].

Інші прихильники проти вказаної позиції, хоча і наводять різні аргументи. Так М.К. Юков поставив питання про розгляд норм виконавчого провадження як самостійної галузі, яка має певну юридичну цілісність і специфіку [2].

Третя група науковців (Б.М. Гук, Л.В. Крупнова, В.Е. Теліпка та ін.) відносить виконавче провадження до системи адміністративного або адміністративно-процесуального права [3, с. 5].

Виконавче провадження відповідно до Закону України «Про державну виконавчу службу» і Закону України «Про виконавче провадження» організаційно виведено зі сфери судової влади і передано до відання органів виконавчої влади. Проте це не означає, що органи судової влади повністю усунені від процесу виконання. Вплив органів судової влади на процес виконання відбувається в тих межах, які властиві взаємостосункам органів судової і виконавчої влади взагалі, перш за все при здійсненні функцій попереднього або подальшого судового контролю за діями і рішеннями учасників виконавчого провадження [4].

Дії щодо примусового виконання рішень Державною виконавчою службою належать до виконавчого провадження, що входить у структуру адміністративного процесу, адже діяльність органів виконавчої влади пов'язується у науці адміністративного права з адміністративним процесом у його широкому розумінні.

Що стосується поняття «адміністративний процес», то у науковій літературі також існує декілька точок зору щодо його сутності. Прихильники першої точки зору (яку можна назвати широким розумінням адміністративного процесу) включають до нього два блоки норм: адміністративне процесуальне (судове) право і адміністративне процесуальне (позасудове) право.

Першочергово, широке розуміння адміністративного процесу уособлювалось у так званій управлінській концепції (до неї включалися і юрисдикційні процеси, і адміністративні провадження. При цьому частина науковців не погоджувалась із тим, що адміністративні провадження (процедури) належать до предмета регулювання адміністративного процесу, а відносили їх до предмету регулювання адміністративного права) [5, с. 59-60].

Друга група науковців пов'язує термін «адміністративний процес» із діяльністю спеціалізованого (адміністративного) суду. Цю позицію умовно можна назвати вузьким розумінням адміністративного процесу.

Хоча останній підхід відповідає сучасним європейським тенденціям розвитку адміністративної науки (наприклад, у Німеччині, Італії, Франції та ряд інших країнах, зміст поняття «адміністративний процес» включає лише судове провадження, тобто порядок вирішення адміністративно-правових спорів у суді), проте для України характернішим є перша точка зору, де адміністративний процес живиться у широкому розумінні [6, с. 11].

Однією з найбільш обґрунтованих моделей адміністративного процесу є модель адміністративного процесу запропонована Д.М. Бахрахом, який поділяє

його на три відносно самостійні частини: процес адміністративної правотворчості, правонадільний (оперативно-розпорядчий) процес і адміністративно-юрисдикційний процес.

Д. Бахрах називає загальними для адміністративного процесу, а значить і для будь-якого іншого, що входять до нього, проваджень такі стадії:

1) аналіз ситуації (в різних провадженнях вона називається по різному: адміністративне розслідування, перевірка скарги, обговорення правового акту тощо);

2) прийняття рішення (наказу, постанови, інструкції) в якому фіксується воля суб'єкта влади;

3) виконання рішення;

Кожна з цих стадій властива і виконавчому провадженню [6, с. 306].

За своїми ознаками виконавче провадження найбільш відповідає ознакам адміністративно-юрисдикційного процесу (правоохоронна, регулятивна, виховна та інші функції). Тобто виконавче провадження як і адміністративний процес спрямоване на захист об'єктивного та суб'єктивного права.

Важливими складовими виконавчого провадження, які характеризують його як складову частину адміністративного процесу є також визначення правового статусу державного виконавця, зміст виконавчих правовідносин тощо.

Відносини, які виникають між державними виконавцями та іншими учасниками виконавчого провадження є публічно-правовими, оскільки Державна виконавча служба є органом публічної влади. Всі ці відносини регулюються процесуальними нормами законодавства про виконавче провадження, які мають всі ознаки адміністративних процесуальних норм. Так, при отриманні заяви стягувача та виконавчого документа державний виконавець аналізує зміст виконавчого документа, перевіряє його на відповідність Закону. Інформація за результатами вивчення змісту виконавчого документа утворює основу управлінського рішення державного виконавця [7].

Таким чином, навіть декілька дій державного виконавця слід кваліфікувати як адміністративний процес, оскільки в них присутній такий основний елемент, як сукупність дій, що здійснює уповноважена особа державного органу. Проте, у більшості випадків після винесення постанови про відкриття виконавчого провадження державний виконавець переходить до третьої стадії адміністративного процесу – виконання рішення, механізм правового регулювання якого визначений процесуальними нормами Закону України «Про виконавче провадження».

Особливістю правового становища державного виконавця є те, що він вступає в процесуальні відносини не тільки зі сторонами виконавчого провадження, які мають матеріальний інтерес у справі, але й в управлінські, адміністративно-правові відносини з іншими учасниками виконавчого провадження, або з особами, залучення яких може сприяти реальному виконанню рішень [7].

Необхідно також звернути увагу на необхідність чітко розмежовувати «виконавче провадження» як складову частину адміністративного процесу і «виконавче провадження» – стадію провадження в справах про адміністративні правопорушення. Хоча вони і мають однакову назву, але відрізняються за змістом, завданням та правовим регулюванням.

Правовою основою виконавчого провадження, як вже зазначалось є Закон України «Про виконавче провадження», яким визначаються умови та порядок виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб), що відповідно до закону

підлягають примусовому виконанню у разі невиконання їх у добровільному порядку. При цьому до рішень, які підлягають виконанню у рамках зазначеного провадження, належать: рішення, ухвали і постанови судів у цивільних справах; вироки, ухвали і постанови судів у кримінальних справах в частині майнових стягнень; мирові угоди, затверджені судом, тощо.

Найважливішою частиною адміністративного процесу є провадження в справах про адміністративні правопорушення. Його призначення досить повно і чітко визначено в ст. 245 КУпАП. Відповідно до неї даний вид процесуальної діяльності має своїми завданнями: своєчасне, всебічне, повне і об'єктивне з'ясування обставин кожної справи; вирішення її в точній відповідності з законом; забезпечення виконання винесеної постанови, а також виявлення причин та умов, що сприяють вчиненню адміністративних правопорушень, запобігання правопорушенням, виховання громадян у дусі додержання законів, зміцнення законності [8].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Адміністративно-процесуальна природа правовідносин виконавчого провадження [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://bookwu.net/book_ukrainske-pravo_991/26_adminstrativno-procesualna-priroda-pravovdnosin-vikonavchogo-provazhennya
2. Калінін Р.С. Про місце виконавчого провадження у системі права України / Р.С. Калінін // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер. : Юриспруденція. – 2014.- № 9-1.
3. Бояринцева М.А. Нормативне регулювання та практичні аспекти виконання рішень, ухвал, постанов господарських судів / М.А. Бояринцева // Вісник господарського судочинства. – 2003. - № 1. – 20 с.
4. Міщенко А.І. Поняття виконавчого провадження, його роль в адміністративному процесі [Електронний ресурс] / А.І. Міщенко. – Режим доступу : <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=45536>
5. Коліушко І.Б. Адміністративна юстиція: європейський досвід і пропозиції для України / І.Б. Коліушко. – К.: Факт, 2003. – 536 с.
6. Бахрах Д.Н. Административное право России: учеб. для вузов / Д.Н. Бахрах. – М. : НОРМА, 2008. – 640 с.
7. Сутність виконавчого провадження і його місце в адміністративному процесі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://bookdn.in.ua/book_diyalnist-milici-shhodo-vikonannya-postanov-pro-nakladennya-administrativnih-styagnen_657/3_1.1.-sutnist-vikonavchogo-provazhennya-i-jogo-misce-administrativnomu-procesi
8. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 01.06.1985 року// [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KD0005.htmlhttp://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KD0005.html